

Sportverenigingen

Een selectie uit de Monitor Sport en corona V – De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector

Ine Pulles

Peter van Eldert

Hugo van der Poel

Oplegger – Hoofdstuk 3 Sportverenigingen

Dit document bevat het hoofdstuk ‘Sportverenigingen’ uit de Monitor Sport en corona V - De gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector. Dit losse hoofdstuk is geschikt voor wie specifiek geïnteresseerd is in de gevolgen van de coronamaatregelen voor sportverenigingen. Dit document is geen zelfstandige rapportage, maar een selectie uit de Monitor Sport en corona V, ter bevordering van de leesbaarheid en het gebruiksgemak. De gehele rapportage is [hier](#) te vinden. De managementsamenvatting van het rapport is [hier](#) te vinden.

Achtergrond Monitor Sport en corona V

In de Monitor Sport en corona V worden de data en kennis gebundeld over de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector die in oktober 2022 beschikbaar zijn. We brengen de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport- en beweeggedrag en voor de organisatie en financiering van de sport in Nederland in beeld. Daarbij gaat de aandacht uit naar sportverenigingen, sportondernemers, de ondersteuningsstructuur, topsport, sportevenementen en betaald voetbal. De nadruk ligt op nieuwe data en kennis sinds het najaar van 2021. Wat tot dan bekend was, is gepubliceerd in de eerste vier uitgaven van de Monitor Sport en corona. De eerste vier monitoren Sport en corona¹²³⁴ zijn in respectievelijk begin juli 2020, eind november 2020, juni 2021 en november 2021 naar de Tweede Kamer gestuurd.

¹ Poel, H. van der & Pulles, I. (red.) (2020). [Monitor Sport en corona. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

² Poel, H. van der, Nafzger, P. & Eldert, P. van (red.) (2020). [Monitor Sport en corona II. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

³ Pulles, I., Van Eldert, P., & Van der Poel, H. (Reds.) (2021). [Monitor Sport en corona III. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Mulier Instituut.

⁴ Pulles, I., Van Eldert, P., & Van der Poel, H. (Reds.) (2021). [Monitor Sport en corona IV. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Mulier Instituut.

3. Sportverenigingen

Resie Hoeijmakers en Janine van Kalmthout

In dit hoofdstuk beschouwen we de gevolgen van de coronamaatregelen voor sportverenigingen, in het bijzonder de zorgen en veerkracht van sportverenigingen (paragraaf 3.1), de financiële gevolgen (paragraaf 3.2) en de gevolgen voor de ontwikkeling van het aantal leden en vrijwilligers (paragraaf 3.3).

Samenvatting en conclusie

In vergelijking met eerdere peilingen maken minder verenigingsbestuurders zich (ernstige) zorgen over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging. In de zomer van 2022 maakt één op de zes verenigingsbestuurders zich zorgen over de toekomst van de vereniging. Opvallend is dat de zorgen bij overige binnensporten (o.a. zwemmen, bridge, darts) niet zijn afgenomen ten opzichte van het najaar van 2021. Deze verenigingen maken zich het vaakst zorgen over hun toekomst.

De zorgen gaan voornamelijk over ledendaling en verlies van vrijwilligers. 4 procent van de verenigingen zegt op omvallen te staan. Dit is vergelijkbaar met het najaar van 2021. Wel is het aandeel overige binnensportverenigingen (o.a. zwemmen, bridge, darts) en kleine verenigingen dat op omvallen staat, ten opzichte van het najaar van 2021 gestegen.

De meeste sportverenigingen beschouwen zichzelf als financieel gezond. Een kwart beschouwt zich als financieel minder gezond of redelijk gezond. De financiële positie van verenigingen is verbeterd ten opzichte van eerdere metingen in het najaar van 2021 en februari 2021, en zelfs ten opzichte van de meting van voor de coronacrisis in de winter van 2018/2019. Twee derde van de sportverenigingen had een positief resultaat op de jaarrekening van 2021. In 2021 is bij bijna de helft van de verenigingen het eigen vermogen toegenomen; bij 31 procent is dit afgenomen.

Bij ongeveer vier op de tien verenigingen is het ledental in de afgelopen twaalf maanden (sterk) gedaald. Met name bij overige binnensportverenigingen is dit vaak het geval. Ten opzichte van het najaar van 2021 is het aandeel verenigingen dat een stijging van het aantal leden verwacht, gedaald. Eén op de tien verenigingen verwacht komend jaar een (verdere) krimp van het ledenbestand. Bij drie op de tien verenigingen is het aantal vrijwilligers de afgelopen twaalf maanden (sterk) gedaald. Dit is iets meer dan in het najaar van 2021: toen gaf 27 procent van de verenigingen dit aan. Dit was toen al een verdubbeling van het voorjaar van 2021. De daling van het aantal vrijwilligers lijkt door te zetten. Ongeveer een kwart van de verenigingen ervaart een te hoge werkdruk voor vrijwilligers. Dit zijn met name de verenigingen waarbij het aantal vrijwilligers het afgelopen jaar is gedaald en de verenigingen die aangeven over te weinig vrijwilligers/kader te beschikken.

Verenigingen lijken de consequenties van de coronacrisis het meest te voelen door een daling van het aantal leden en/of vrijwilligers. Zorgelijk is dat die daling doorzet en hierdoor het toekomstperspectief van de verenigingen die hiermee kampen onder druk komt te staan. Overige binnensportverenigingen ervaren deze problemen het vaakst en zijn het meest onzeker over hun toekomst.

3.1 Zorgen en veerkracht sportverenigingen

De cijfers over sportverenigingen zijn gebaseerd op een onderzoek onder 926 sportverenigingen in Nederland. De data zijn verzameld van 21 juli t/m 25 september 2022 (zomer 2022). Wat betreft de

zorgen, veerkracht en financiën zijn de resultaten vergeleken met eerdere peilingen in het najaar van 2021 (16 september t/m 6 oktober), het voorjaar van 2021 (24 maart t/m 21 april), het najaar van 2020 (25 september t/m 13 oktober), de zomer van 2020 (8 juli t/m 31 augustus) en het voorjaar van 2020 (1 t/m 13 april 2020).

Zorgen bij sportverenigingen

Ongeveer één op de zes verenigingsbestuurders (16%) geeft aan zich (ernstige) zorgen te maken over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging (figuur 3.1). Overige binnensportverenigingen (o.a. zwemmen, bridge, darts, 24%) en kleine verenigingen (≤ 100 leden, 19%) maken zich hier het vaakst (ernstige) zorgen over.

Minder verenigingsbestuurders maken zich (ernstige) zorgen over de gevolgen van de coronacrisis voor de sportvereniging dan in het najaar van 2021 (21%), het voorjaar van 2021 (33%), het najaar van 2020 (45%), de zomer van 2020 (36%) en het voorjaar van 2020 (40%). Opvallend is dat de zorgen bij overige binnensportverenigingen (24%) niet zijn afgenomen ten opzichte van het najaar van 2021 (23%).

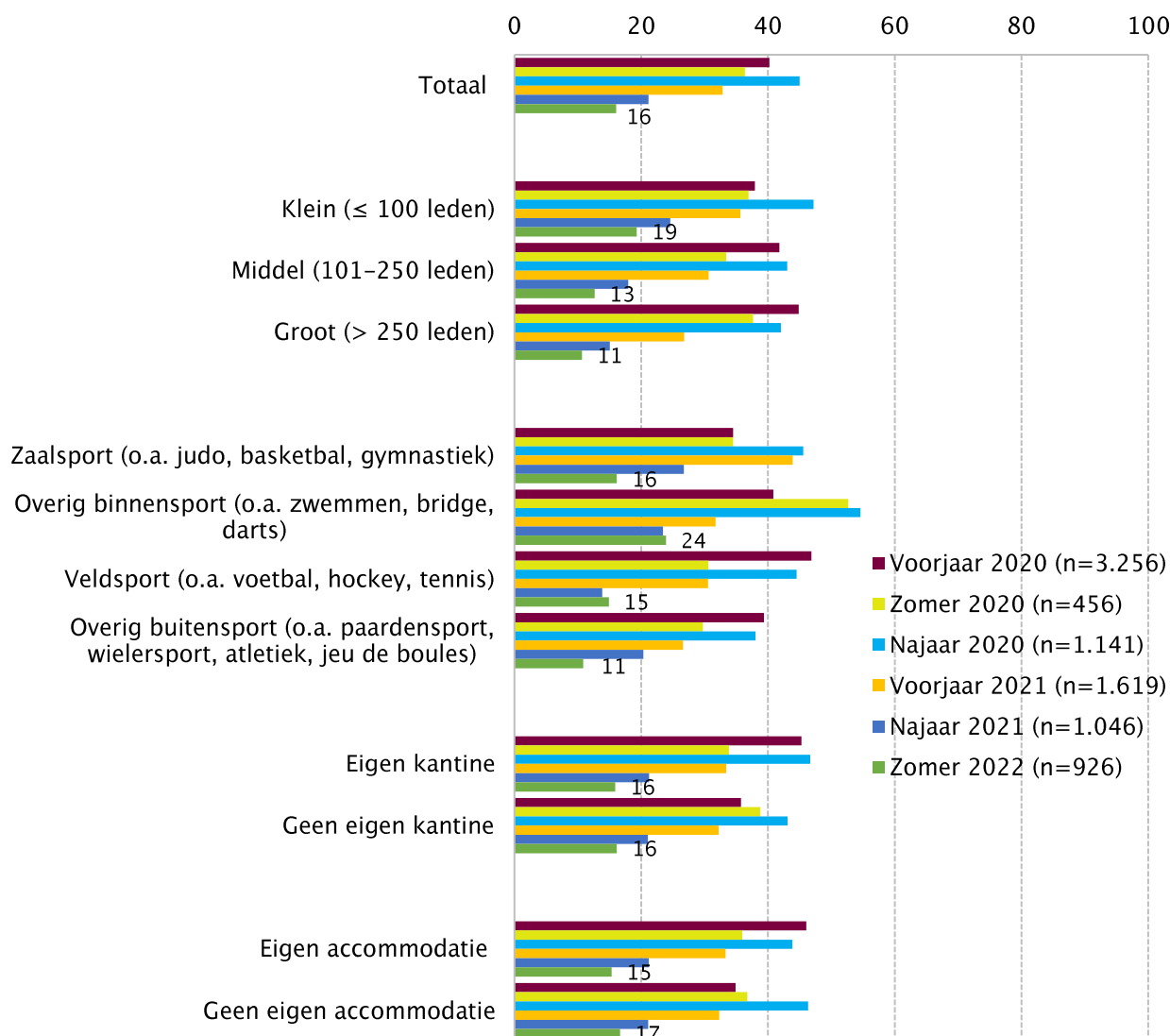
Zorgen gaan minder vaak over financiële problemen en vaker over ledendaling en verlies van vrijwilligers. Financiële problemen werden vooral aan het begin van de coronacrisis genoemd als gevolg van de sluiting van de accommodaties. Nu worden financiële problemen met name als gevolg van ledendaling of in combinatie met de stijgende energiekosten genoemd.

Ook vóór de coronacrisis maakten sportverenigingen zich zorgen over de toekomst. In het voorjaar van 2019 gaf één op de tien verenigingen (11%) aan weinig vertrouwen te hebben en de toekomst van hun vereniging (zeer) somber in te zien. Kleine verenigingen (≤ 100 leden, 15%), binnensportverenigingen (12%) en verenigingen zonder eigen accommodatie (16%) waren vaker negatief over hun toekomst dan andere verenigingen. Meer dan de helft van de verenigingen die pessimistisch waren over de toekomst (52%) zag de ledendaling en/of het behoud van leden als grootste uitdaging voor de toekomst van de vereniging.⁵

In de zomer van 2022 is het vertrouwen in de toekomst gedaald en ziet 18 procent van de verenigingen hun toekomst (zeer) somber in. Dit zijn voornamelijk overige binnensportverenigingen (29%), kleine verenigingen (23%) en verenigingen zonder eigen accommodatie (23%). Ook nu is de ontwikkeling van leden de belangrijkste reden voor het toekomstperspectief. Verenigingen noemen als redenen voor ledenverlies met name maatschappelijke ontwikkelingen, zoals jongeren die zich niet willen binden, individualisering en vergrijzing, en gevolgen van de coronacrisis. Verder noemen ze financiële problemen door ledendaling en stijgende energiekosten. Dit zijn ook zorgen die spelen voor verenigingen die neutraal naar de toekomst kijken. Verenigingen met een positief toekomstperspectief hebben met name vertrouwen in een stabiel ledenaantal en omschrijven zichzelf als financieel gezond.

⁵ Hoeijmakers, R., & Van Kalmthout, J. (2019). [*Hoe zien sportverenigingen hun toekomst? De grootste uitdagingen voor sportclubs*](#). Mulier Instituut.

Figuur 3.1 Aandeel sportverenigingen dat zich (ernstige) zorgen maakt over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging, voorjaar 2020, zomer 2020, najaar 2020, voorjaar 2021, najaar 2021 en zomer 2022, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, april 2020, juli/augustus 2020, oktober 2020, april 2021, oktober 2021, september 2022.

Veerkracht en continuïteit

Met veerkracht wordt het vermogen van de vereniging bedoeld om de impact van de coronacrisis te absorberen en terug te veren naar de situatie van voor de coronacrisis. Ongeveer drie kwart van de verenigingen (72%) geeft aan vertrouwen te hebben in de veerkracht van de vereniging om de gevolgen van de coronacrisis te overleven. Dat is vergelijkbaar met het najaar van 2021 (75%) en het voorjaar van 2021 (72%).

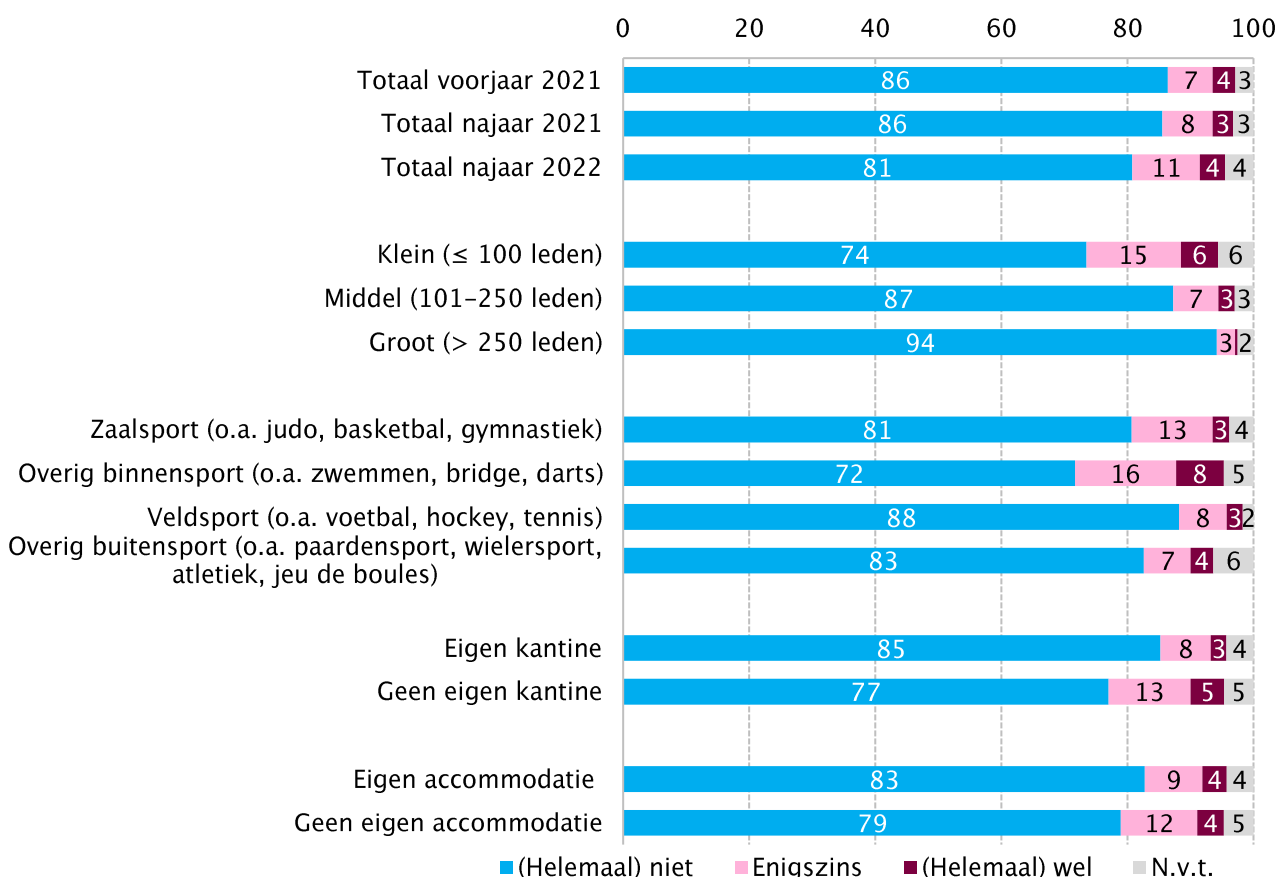
Over het algemeen hebben overige binnensportverenigingen (o.a. zwemmen, bridge, darts, 63%) en kleine verenigingen (≤ 100 leden, 65%) het minste vertrouwen in de veerkracht van de vereniging. Bij met name de overige binnensportverenigingen is het vertrouwen in de veerkracht van de vereniging afgenomen ten opzichte van het najaar van 2021 (70%). Positief is dat het vertrouwen in de veerkracht bij zaalsportverenigingen (o.a. judo, basketbal, gymnastiek, 75%) is toegenomen ten opzichte van het najaar

van 2021 (65%). Met name verenigingen met een financiële minder gezonde positie hebben weinig vertrouwen in hun veerkracht (17%).

In de zomer van 2022 zegt 4 procent van de verenigingen op omvallen te staan en 11 procent enigszins op omvallen te staan (figuur 3.2). Dit is vergelijkbaar met het najaar van 2021 (3% (helemaal) wel en 8% enigszins). Het zijn wederom voornamelijk overige binnensportverenigingen (8% (helemaal) wel en 16% enigszins) en kleine verenigingen (≤ 100 leden, 6% (helemaal) wel en 15% enigszins) die aangeven op omvallen te staan. Het aandeel overige binnensportverenigingen en kleine verenigingen dat op omvallen staat, is ten opzichte van het najaar 2021 gestegen. In oktober 2021 gaf van de kleine verenigingen 5 procent aan (helemaal) wel en 11 procent enigszins op omvallen te staan. Van de overige binnensportverenigingen gaf 3 procent aan (helemaal) wel en 8 procent enigszins op omvallen te staan. Dit betekent een flinke toename in het afgelopen jaar.

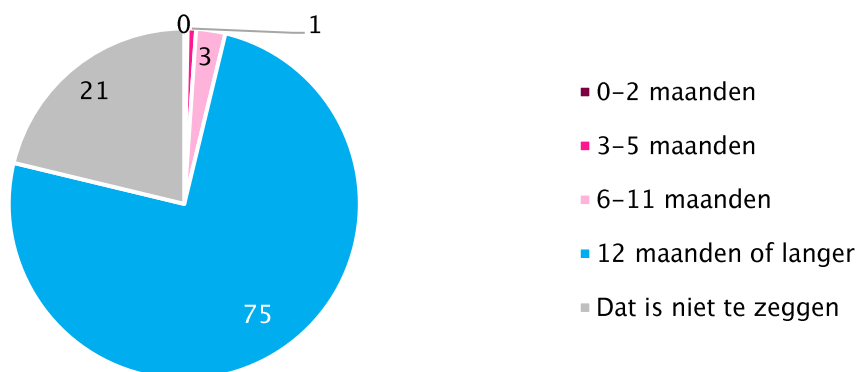
Sportverenigingen is ook gevraagd hoe lang zij de continuïteit van de vereniging kunnen waarborgen. 1 procent van de verenigingen verwacht binnen vijf maanden te zijn opgeheven (figuur 3.3). 3 procent verwacht de continuïteit van de vereniging tussen de zes en twaalf maanden te kunnen waarborgen. Dit is verbeterd ten opzichte van het najaar van 2021, toen één op de tien verenigingen (9%) verwachtte niet langer dan zes maanden te kunnen blijven voortbestaan. Verenigingen die verwachten korter dan twaalf maanden te kunnen blijven voortbestaan, geven met name aan dat ledenverlies en de financiële situatie doorslaggevend gaan zijn.

Figuur 3.2 Mate waarin sportverenigingen op het punt van omvallen staan in zomer 2022 (n=926), najaar 2021 (n=1.046) en voorjaar 2021 (n=1.619), uitgesplitst naar kenmerken vereniging in jaar 2022 (in procenten)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, april 2021, oktober 2021, september 2022.

Figuur 3.3 Termijn waarop sportverenigingen de continuïteit van de vereniging verwachten

te kunnen waarborgen, peildatum september 2022 (in procenten, n=926)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Problemen sportverenigingen

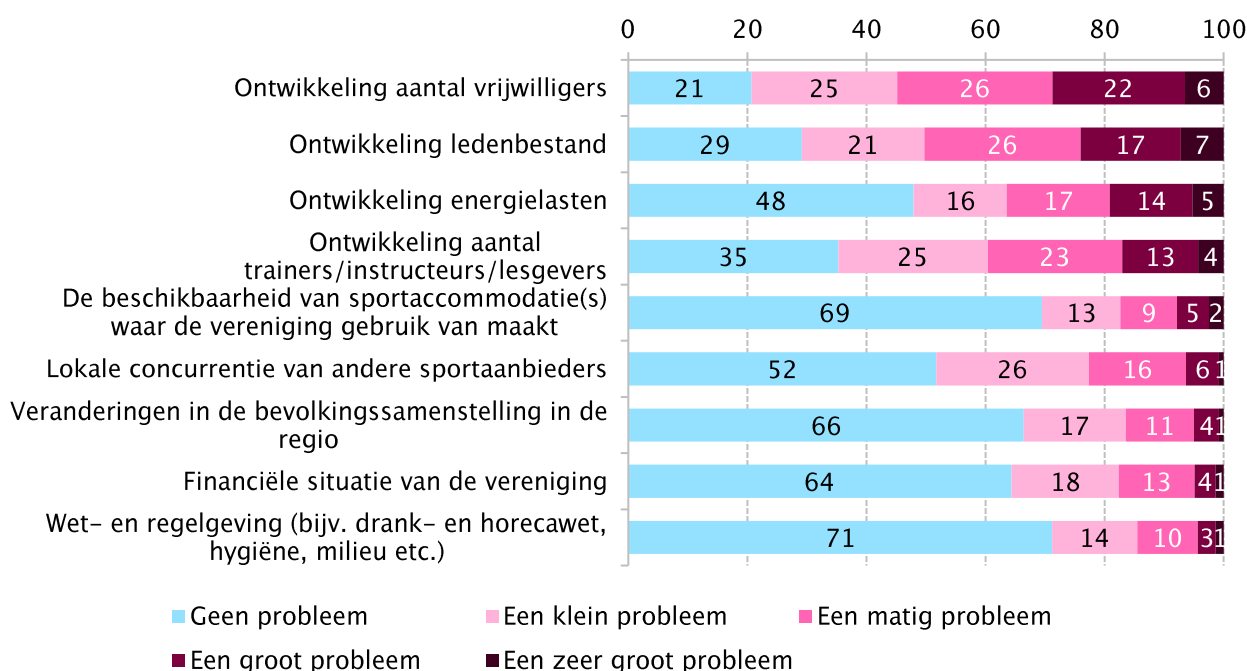
Sportverenigingen zijn gevraagd hoe zwaar verschillende problemen in de vereniging wegen. De ontwikkeling van vrijwilligers en de ledenontwikkeling vormen voor de meerderheid van de verenigingen een probleem. Slechts één op de vijf verenigingen (21%) ervaart de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers niet als een probleem en drie op de tien verenigingen zien de ledenontwikkeling niet als een probleem (29%) (figuur 3.4). Voor ruim een kwart van de verenigingen is de ontwikkeling van vrijwilligers een groot (22%) of zeer groot (6%) probleem. Voor ook ongeveer een kwart van de verenigingen is ledenontwikkeling een groot (17%) of zeer groot (7%) probleem.

Ten opzichte van de winter van 2021 is met name de ontwikkeling van vrijwilligers voor meer verenigingen een probleem geworden (van 26% geen probleem in 2021 naar 21% in 2022). De ledenontwikkeling is ten opzichte van de winter van 2021 iets minder vaak als probleem aangegeven (van 19% geen probleem in 2021 naar 29% in 2022).

Wanneer verenigingen aangaven dat het probleem zeer groot is, is gevraagd of dit een bedreiging vormt voor het voortbestaan van de vereniging. De ontwikkeling van het ledenbestand en de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers worden niet alleen het vaakst als probleem beschouwd, maar ook het vaakst als een probleem ervaren dat het voortbestaan van de vereniging bedreigt. 99 procent van de verenigingen die ledenontwikkeling als ernstig probleem vermelden, ervaart dit als een probleem dat het voortbestaan bedreigt. Van de verenigingen die het aantal vrijwilligers als ernstig probleem vermelden, is dit 83 procent.

Voor ongeveer een derde van de verenigingen (36%) zijn de problemen veranderd als gevolg van de coronacrisis. Deze verenigingen noemen met name dat de binding van leden/vrijwilligers door de coronacrisis is verminderd en dat de coronaperiode heeft geleid tot meer opzeggingen en/of de daling in een stroomversnelling heeft gebracht. Verder wordt gezegd dat de coronacrisis nog niet weg is en dat verenigingen vrezen voor wat er nog gaat komen.

Figuur 3.4 Ernst van verschillende problemen in de vereniging, peildatum september 2022 (in procenten, n=926)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

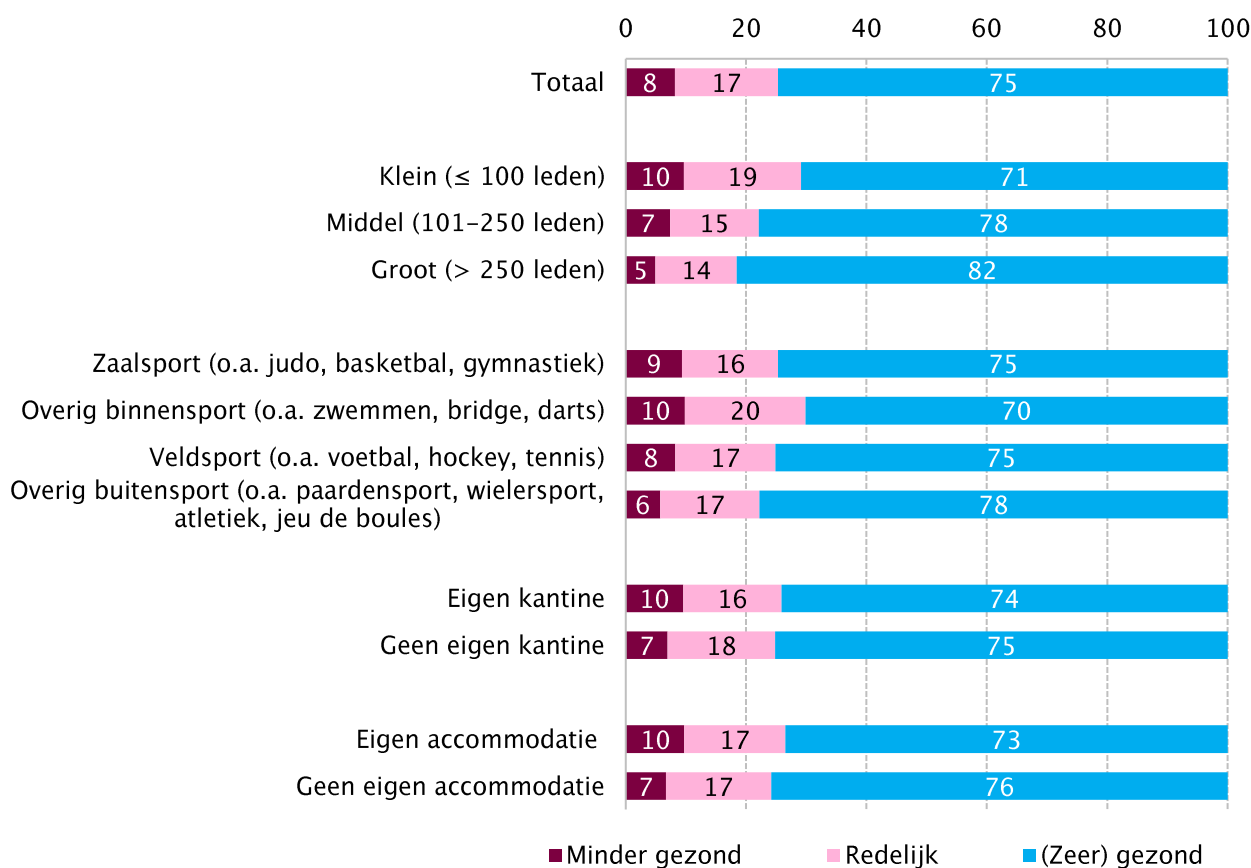
3.2 Financiële gevolgen

Financiële positie sportverenigingen

Sportverenigingen zijn gevraagd hun eigen financiële positie te beoordelen. Drie kwart (75%) beschouwt zichzelf als financieel (zeer) gezond (figuur 3.5). Een kwart beschouwt zichzelf als financieel minder gezond (8%) of financieel redelijk gezond (17%). Overige binnensportverenigingen (70%) en kleine verenigingen (≤ 100 leden, 71%) beschouwen zich het minst vaak als financieel gezond. Verenigingen die zichzelf als financieel minder gezond omschrijven, zijn somberder over hun toekomst (47%) dan verenigingen die redelijk gezond (22%) of (zeer) gezond zijn (13%; niet in figuur).

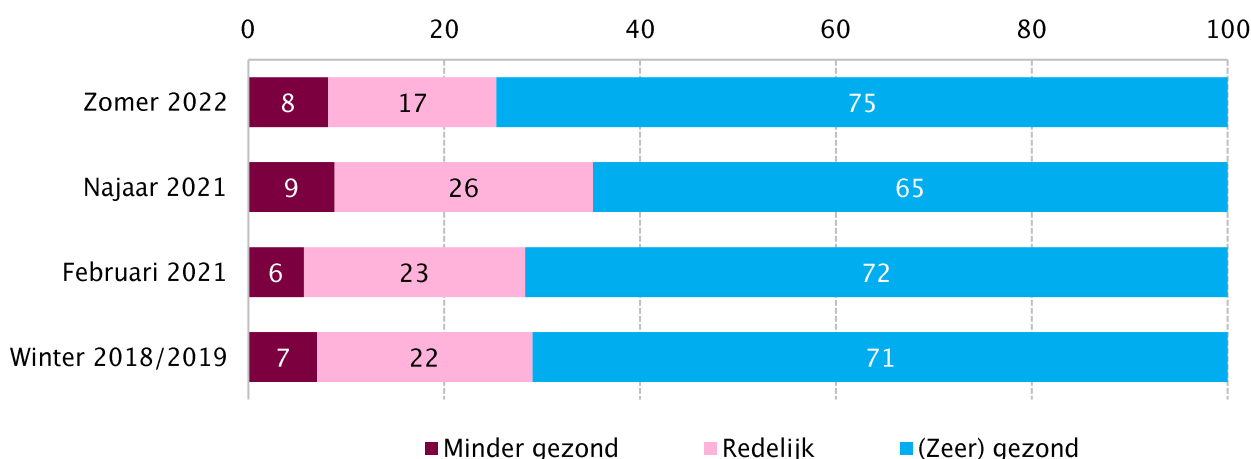
Opvallend is dat de financiële positie van verenigingen in de zomer van 2022 is verbeterd ten opzichte van eerdere metingen in het najaar van 2021 (65%) en februari 2021 (72%), en zelfs ten opzichte van de meting van voor de coronacrisis in de winter van 2018/2019 (71%) (figuur 3.6).

Figuur 3.5 Eigen beoordeling financiële positie sportverenigingen, peildatum september 2022, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=926)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Figuur 3.6 Eigen beoordeling financiële positie sportverenigingen, zomer 2022 (n=926), najaar 2021 (n=1.046), februari 2021 (n=549), winter 2018/2019 (n=442) (in procenten)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

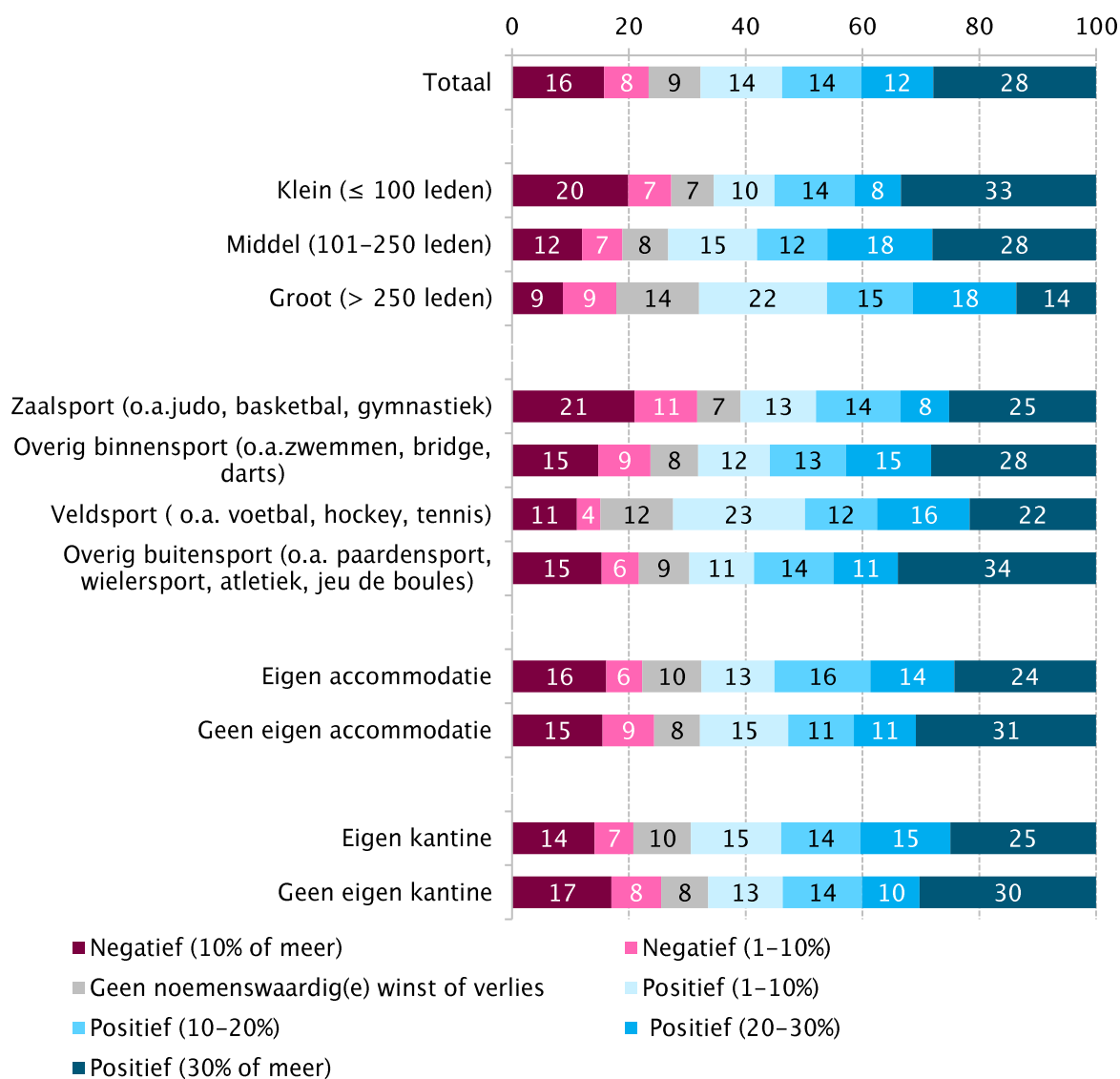
Financiën sportverenigingen

Twee derde van de verenigingen (68%) heeft een positief resultaat op de jaarrekening over 2021 (figuur 3.7). Drie op de tien verenigingen realiseerden op de jaarrekening een positief resultaat dat meer

dan 30 procent van de gerealiseerde inkomsten bedroeg. Zij hadden dus ruim meer inkomsten dan uitgaven in 2021. Dit waren met name kleine verenigingen en overige buitensportverenigingen. Bij een kwart van de verenigingen was het resultaat negatief. Kleine verenigingen (27%) en zaalsportverenigingen (32%) hebben het vaakst te maken gehad met een negatief resultaat op hun jaarrekening. Een vijfde van die kleine en zaalsportverenigingen had te maken met een verlies dat meer dan 10 procent van de inkomsten bedroeg. De verenigingen die aangeven niet veerkrachtig te zijn om de coronacrisis te overleven en op punt van omvallen te staan, hebben vaker een verlies op de jaarrekening van meer dan 10 procent van de inkomsten.

In de begroting voor 2021 waren de verenigingen wat voorzichtiger dan het uiteindelijke resultaat. Drie op de tien verenigingen begrootten voor 2021 een negatief resultaat en iets meer dan de helft een positief resultaat (cijfers niet in figuur).

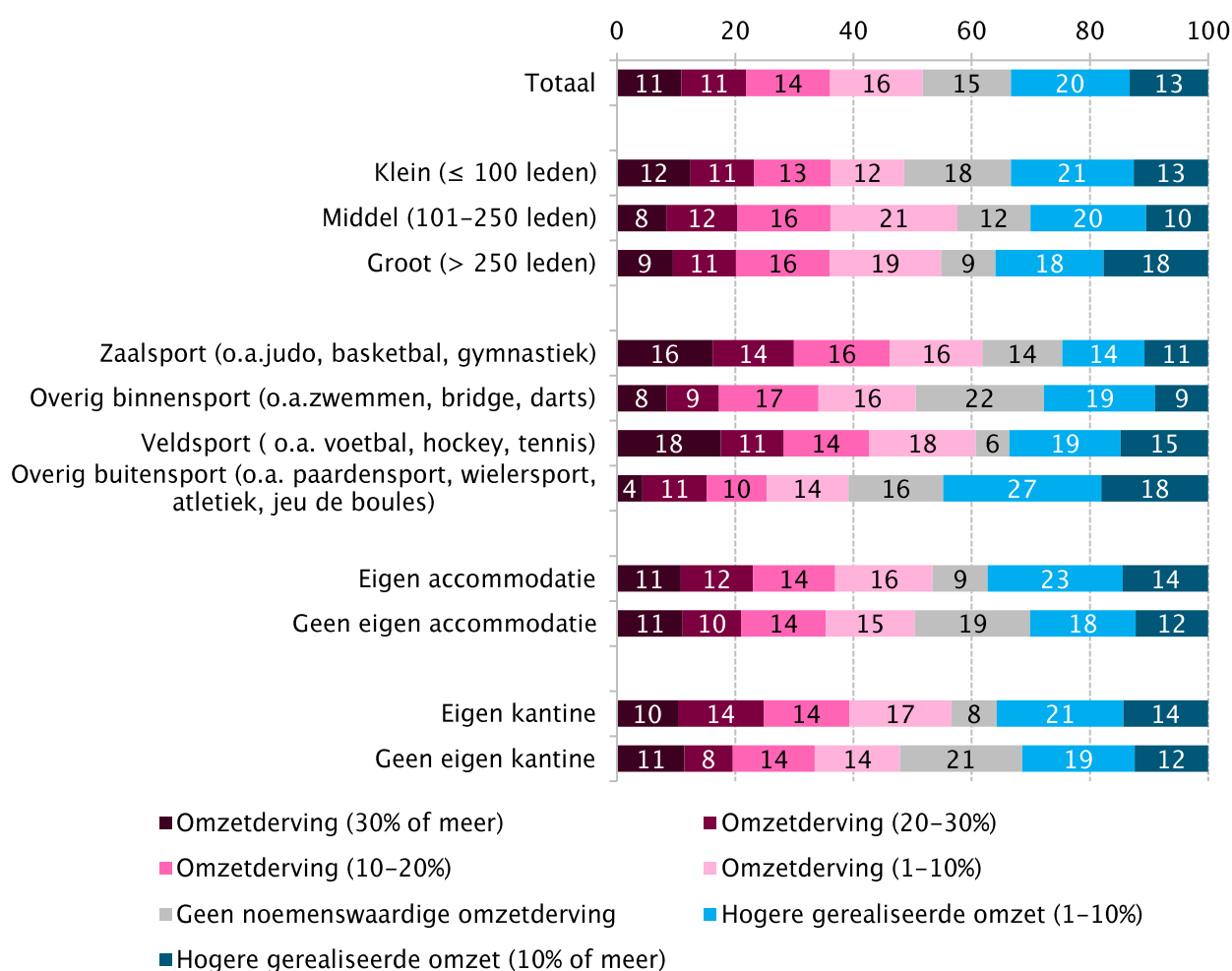
Figuur 3.7 Resultaat jaarrekening 2021 van sportverenigingen als percentage van de gerealiseerde inkomsten, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=616)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Het resultaat op de jaarrekening voor 2021 is voor veel verenigingen positief. Toch heeft de helft van de sportverenigingen (52%) te maken gehad met omzetsderving⁶ (figuur 3.8). Met name zaalsportverenigingen en veldsportverenigingen hadden te maken met omzetsderving. Bij deze verenigingen kwam bij drie op de tien de gerealiseerde omzet meer dan 20 procent lager uit dan de begrote omzet. De omzetsderving lijkt met name te maken te hebben met minder contributie-inkomsten (doordat er minder leden zijn en mogelijk door tegemoetkoming van leden omdat er minder kon worden gesport) en minder kantine-inkomsten. Bij een derde van de verenigingen kwam de gerealiseerde omzet hoger uit dan begroot. Dit is met name bij de overige buitensportverenigingen.

Figuur 3.8 Omzetsderving sportverenigingen kalenderjaar 2021 als percentage van de begrote inkomsten, exclusief steunmaatregelen, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=616)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Kostenbesparingen kunnen de omzetsderving (voor een deel) compenseren. Als activiteiten niet doorgaan, worden geen inkomsten gegenereerd, maar zijn er mogelijk ook minder kosten. Zes op de tien verenigingen (58%) hebben kosten kunnen besparen (figuur 3.9). Voor sommige verenigingen waren dat

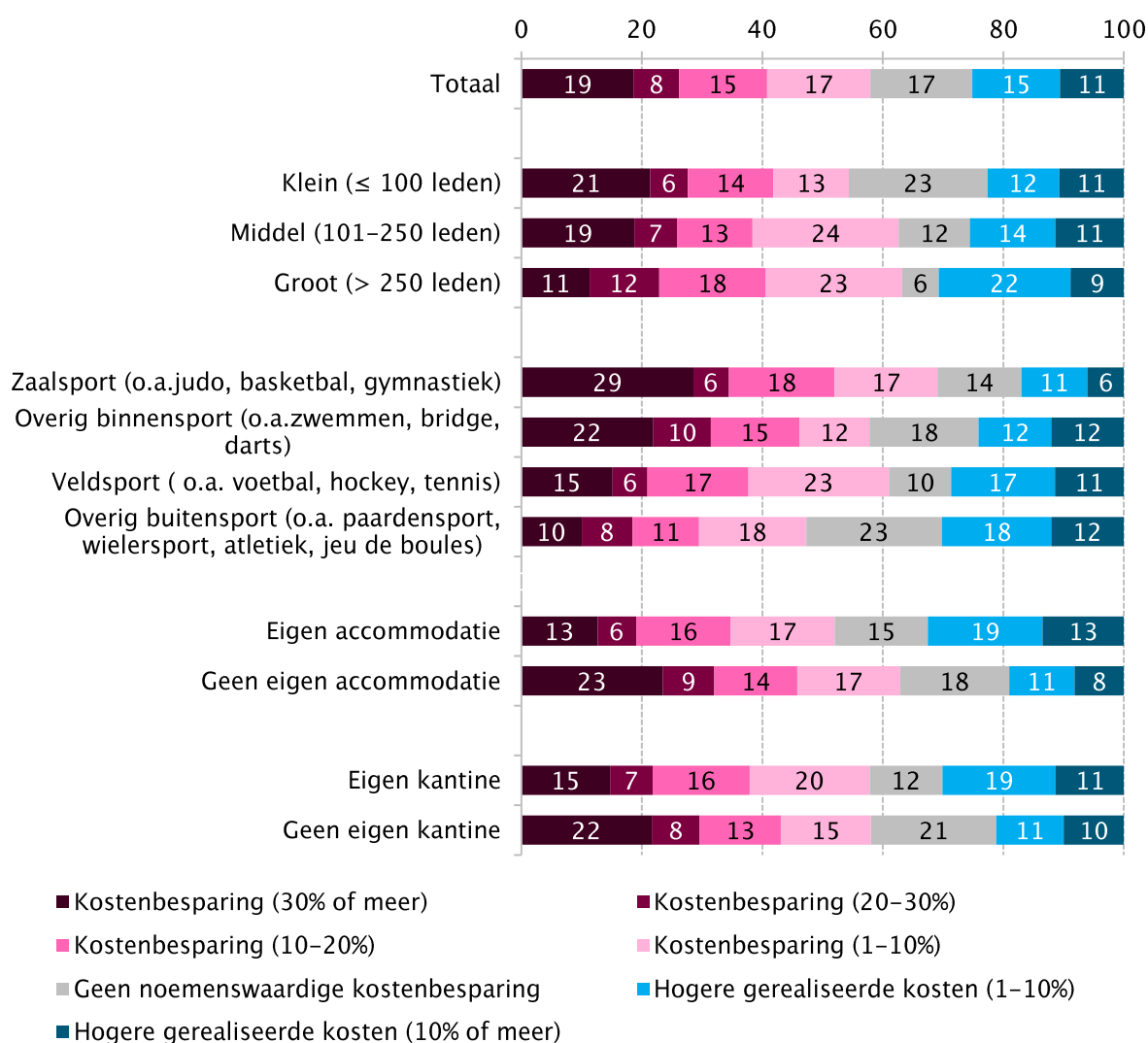
⁶ Er is sprake van omzetsderving wanneer de gerealiseerde omzet lager uitvalt dan de begrote omzet. Het bedrag verkregen uit steunmaatregelen wordt hierbij in de begrote en gerealiseerde omzet niet meegenomen.

relatief hoge kostenbesparingen: 19 procent van de verenigingen bespaarde meer dan 30 procent op de kosten en 8 procent van de verenigingen tussen de 20 en 30 procent. De zaalsportverenigingen en de overige binnensportverenigingen hebben vaker hogere kostenbesparingen (meer dan 20 procent). Veldsportverenigingen konden ook vaak kosten besparen, maar dit percentage ligt wat lager dan bij de zaal- en overige binnensporten.

Een kwart van de verenigingen realiseerde in 2021 hogere kosten dan ze hadden begroot. Met name de grote verenigingen (> 250 leden) en de verenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine hebben vaker te maken gehad met hogere gerealiseerde kosten.

Bij enkele verenigingen lijkt de omzetderving hoger te zijn dan de kostenbesparingen. Maar bij de meeste verenigingen lijken de kostenbesparingen de omzetderving van de verenigingen minstens te compenseren.

Figuur 3.9 Kostenbesparing sportverenigingen kalenderjaar 2021 als percentage van de begrote kosten, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=616)

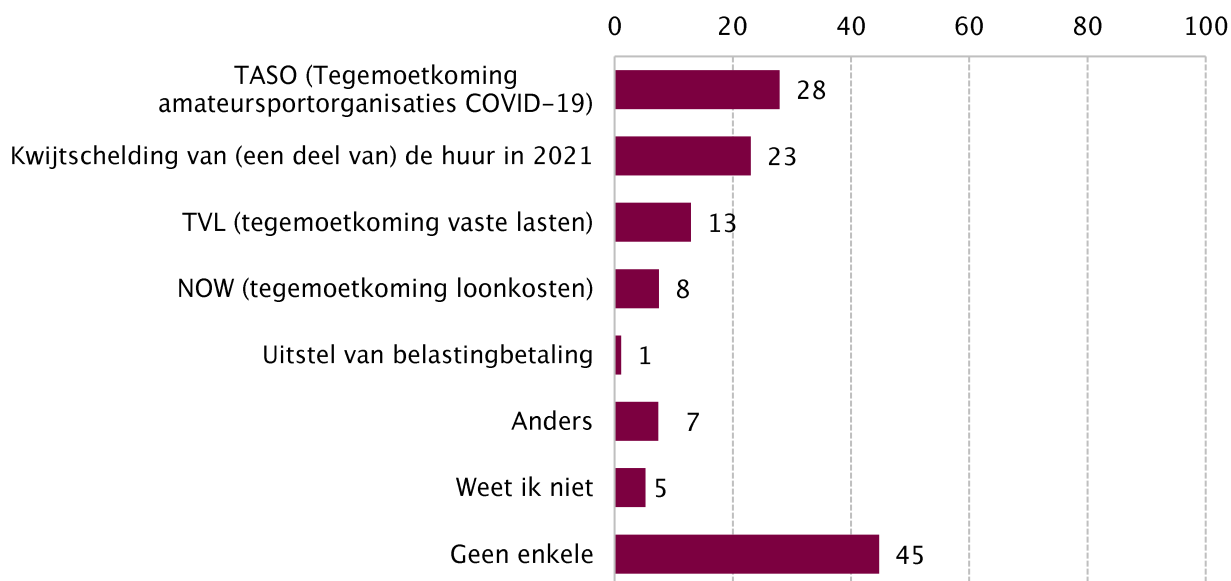

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Verenigingen konden in 2021 gebruik maken van verschillende steunmaatregelen. Ruim de helft van de verenigingen (55%) geeft aan in 2021 financiële steunmaatregelen van de Rijksoverheid of gemeente te hebben aangevraagd (figuur 3.10). De meest aangevraagde steunmaatregelen zijn de Tegemoetkoming amateursportorganisaties COVID-19 (TASO) (28%) en kwijtschelding van huur (23%). Met name

veldsportverenigingen (95%) en grote verenigingen (> 250 leden, 82%) hebben financiële steunmaatregelen van de overheid aangevraagd in 2021.

Figuur 3.10 Gebruik financiële steunmaatregelen sportverenigingen in 2021, peildatum september 2022 (in procenten, n=926)

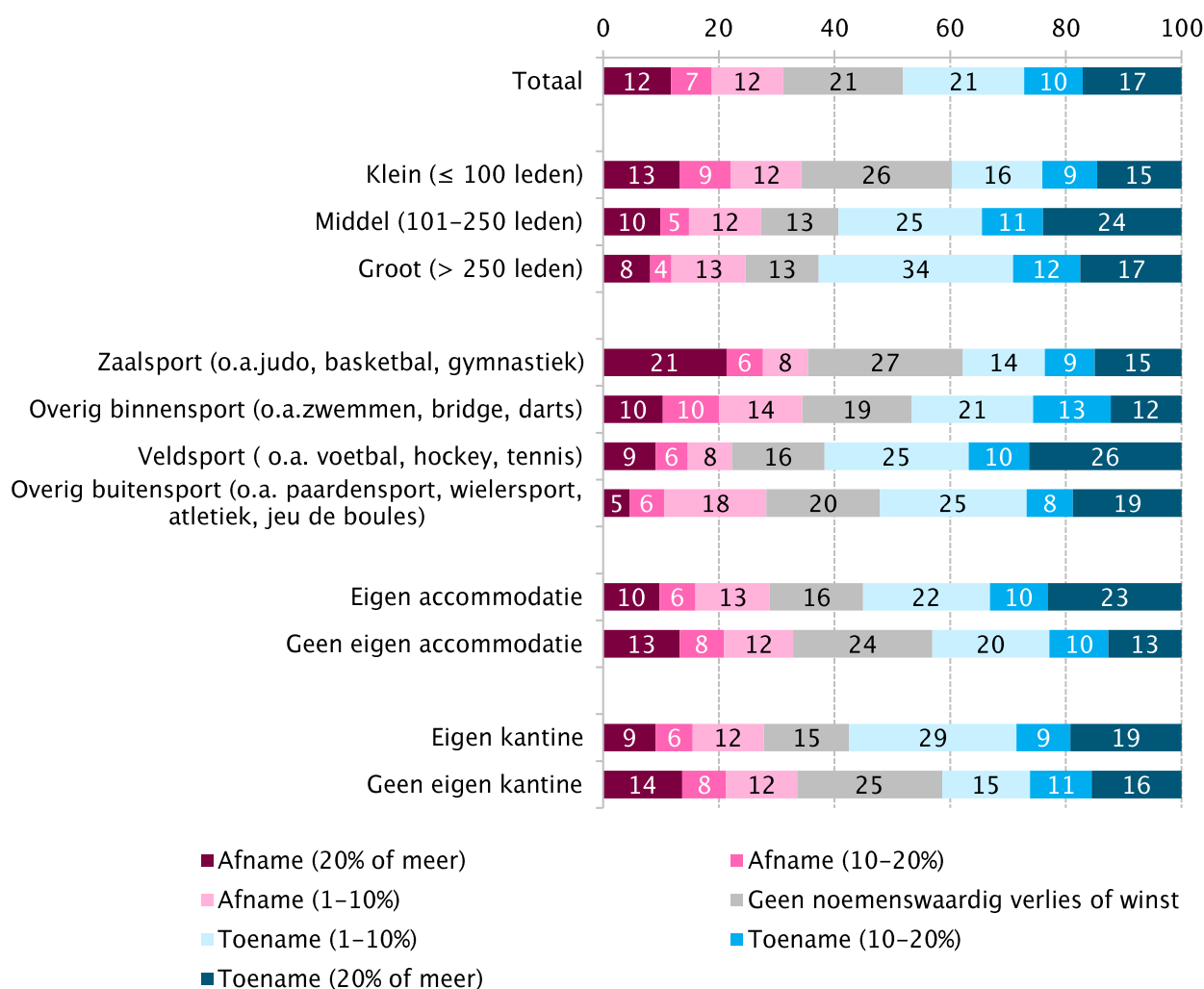
Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Het gerealiseerde financiële resultaat van de sportverenigingen werkt door in hun eigen vermogen. Kostenbesparingen en steunmaatregelen waren niet altijd voldoende om het eigen vermogen ongemoeid te laten. Tussen 1 januari 2021 en 1 januari 2022 is het eigen vermogen bij 31 procent van de verenigingen afgenomen en bij 48 procent toegenomen (figuur 3.11). Een jaar eerder, tussen 1 januari 2020 en 1 januari 2021, kampten meer verenigingen met een afname van het eigen vermogen, namelijk 42 procent. Eveneens bij 42 procent van de verenigingen was toen sprake van een toename van het eigen vermogen.

Gemiddeld was het eigen vermogen op 1 januari 2021 bijna 1 procent hoger dan op 1 januari 2020. In de periode tussen 1 januari 2021 en 1 januari 2022 nam het eigen vermogen gemiddeld met 3 procent toe (cijfers niet in figuur).

Met name zaalsportverenigingen, overige binnensportverenigingen en kleine verenigingen teren in op het eigen vermogen, en relatief vaak met meer dan 10 procent. Veldsportverenigingen en middelgrote en grote verenigingen zagen vaker een toename van het eigen vermogen. Bij veldsporten is het eigen vermogen bij een kwart van de verenigingen zelfs met 20 procent of meer toegenomen.

Figuur 3.11 Ontwikkeling van het eigen vermogen van sportverenigingen tussen 1 januari 2021 en 1 januari 2022, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=424)

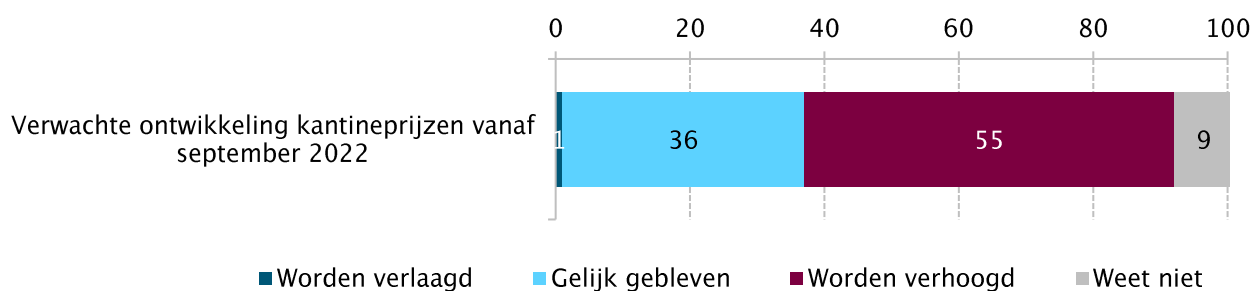
Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Ontwikkeling kantineprijzen en huurtarieven

In de zorgen voor de toekomst noemen verenigingen naast het dalende aantal leden en vrijwilligers ook financiële problemen, als gevolg van ledendaling, stijgende energiekosten en stijgende inflatie. Hoe gaan verenigingen met deze ontwikkelingen om en wat betekent dat bijvoorbeeld voor de contributie en de prijzen in de kantine?

De helft van de sportverenigingen met een eigen sportkantine (55%) geeft aan dat de prijzen in de kantine (naar verwachting) vanaf september 2022 worden verhoogd (figuur 3.12). Een derde (36%) geeft aan dat de kantineprijzen gelijk blijven. Een vijfde van de verenigingen die de prijzen verhogen (22%), doet dat met 1 tot en met 5 procent. Eveneens een vijfde van de verenigingen (23%) verhoogt de prijs met 6 tot en met 10 procent, en één op de tien verenigingen met meer dan 10 procent. Ongeveer de helft van de verenigingen heeft geen idee hoe hoog de prijsverhoging is. De verenigingen verhogen hun kantineprijzen over het algemeen minder dan de inflatie van juli 2022 (ongeveer 12%).

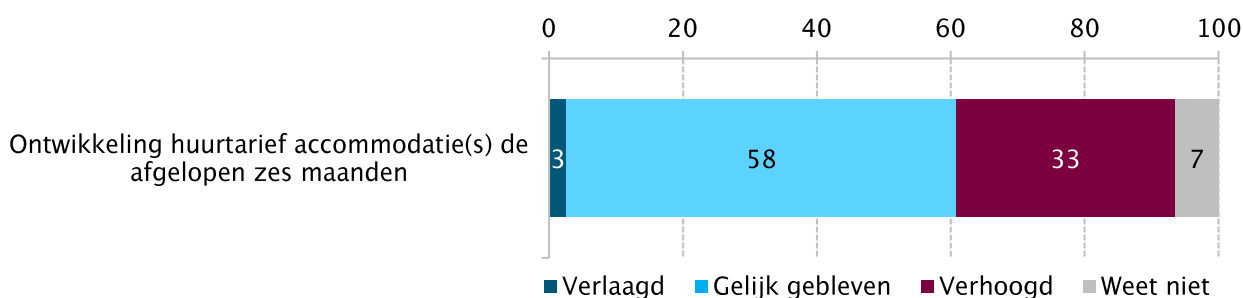
Figuur 3.12 Verwachte ontwikkeling van de prijzen in de kantine vanaf september 2020 (verenigingen die beschikken over een eigen kantine, in procenten, n=447)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Drie kwart van de sportverenigingen huurt een of meer (sport)accommodaties voor sportactiviteiten. Bij een derde van deze verenigingen is het huurtarief de afgelopen zes maanden (meetmoment augustus/september 2022) verhoogd (figuur 3.13). Bij 58 procent is het huurtarief gelijk gebleven. Bij een derde van de verenigingen met een huurverhoging is het tarief gestegen met maximaal 5 procent. Bij een vijfde van de verenigingen bedroeg de tariefsverhoging 5 tot en met 10 procent. 12 procent van de clubs had te maken met een tariefsverhoging van meer dan 10 procent. Bijna twee vijfde van de verenigingen weet niet hoeveel de tariefsverhoging bedraagt.

Figuur 3.13 Ontwikkeling huurtarief van accommodatie(s) die verenigingen huren in de afgelopen zes maanden, peildatum september 2022 (in procenten, n=705)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Van de verenigingen die te maken hebben met een verhoging van het huurtarief gaat twee vijfde (43%) deze doorberekenen in de contributie en twee vijfde van de verenigingen (40%) niet. Bij één op de zeven sportverenigingen die een (sport)accommodatie huren, krijgen de leden te maken met verhoging van de contributie doordat de stijging van het huurtarief wordt doorberekend. Bij de verenigingen die de tariefsverhoging in de contributie doorberekenen, gaat de contributieverhoging veelal in het najaar 2022 (56%) of in het voorjaar van 2023 (25%) plaatsvinden.

3.3 Gevolgen voor het aantal leden en vrijwilligers

Gevolgen voor de ledenontwikkeling

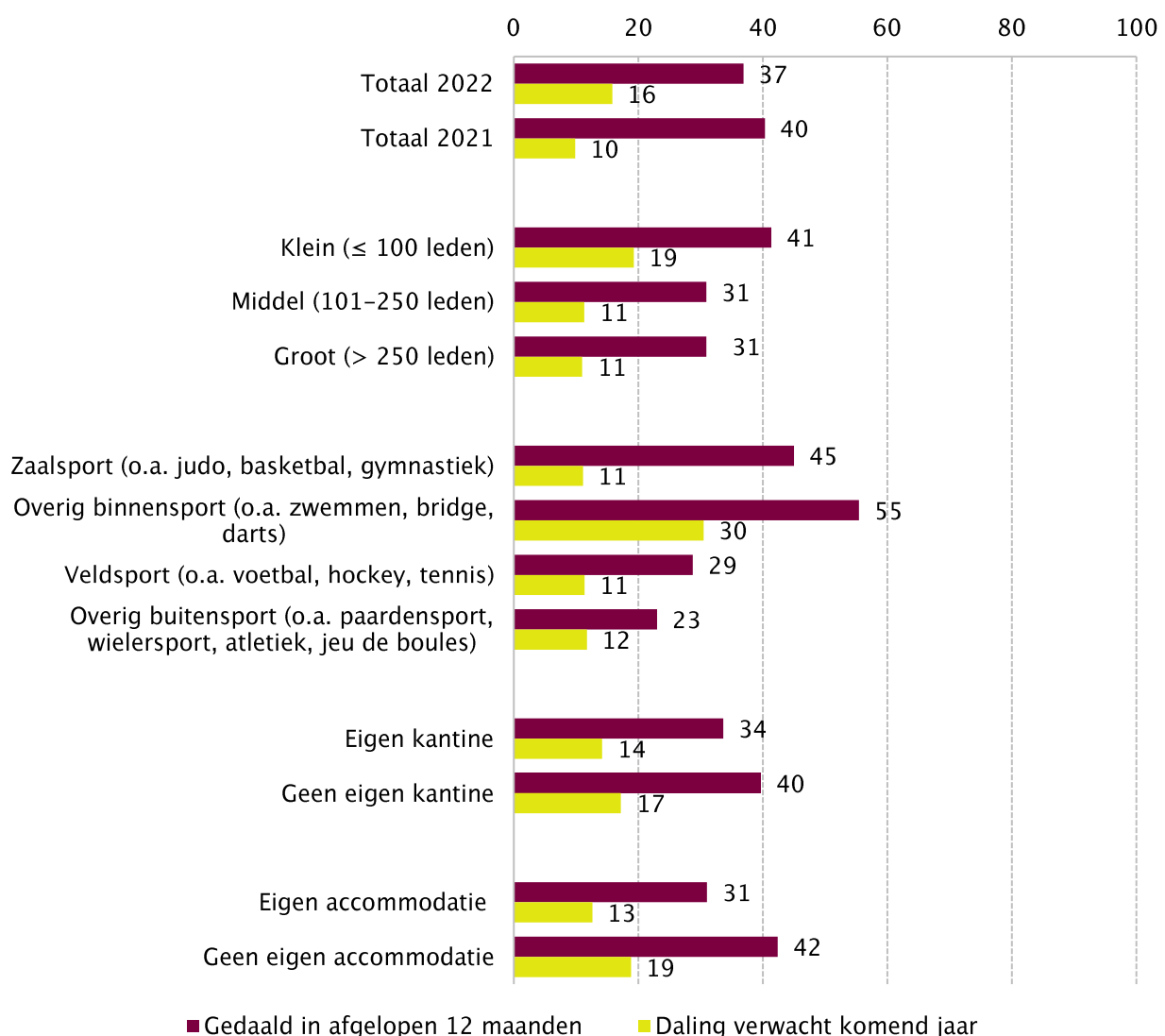
Bij ongeveer vier op de tien verenigingen (37%) is het ledental in de afgelopen twaalf maanden (sterk) gedaald (figuur 3.14). Bij ongeveer de helft (47%) is het ledental gelijk gebleven en bij ongeveer één op de zes (16%) is het (sterk) gestegen. Met name overige binnensportverenigingen (55%), zaalsportverenigingen (45%), verenigingen zonder eigen accommodatie (42%) en kleine verenigingen (≤ 100 leden, 41%) hebben met (sterke) ledendaling te maken. Opvallend is dat ten opzichte van het

najaar van 2021 bij overige binnensportverenigingen het aandeel verenigingen met ledendaling is toegenomen (45%). In totaal is het aandeel verenigingen met ledendaling licht afgenomen ten opzichte van het najaar van 2021 (40%).

Van de verenigingen met een ledendaling heeft ongeveer de helft (48%) meer dan 20 procent van het ledenbestand verloren. Bij een derde van de verenigingen met ledendaling (35%) heeft in het afgelopen jaar een ledendaling van 10 tot 20 procent van het ledenbestand plaatsgevonden. Zaalsportverenigingen, kleine verenigingen (≤ 100 leden), verenigingen zonder eigen kantine, verenigingen zonder eigen accommodatie en overige binnensportverenigingen hebben niet alleen het vaakst met ledendaling te maken, maar hebben ook relatief de meeste leden verloren. Ook op basis van de ledentallen van sportbonden kan geconcludeerd worden dat de binnensport hard door de coronacrisis geraakt wordt (zie hoofdstuk 2).

Verenigingen met een ledendaling zijn somberder over de toekomst van de vereniging (32%) dan verenigingen waar het ledenaantal gelijk is gebleven (12%) of is gestegen (2%).

Figuur 3.14 Ontwikkeling van het ledental bij sportverenigingen in het afgelopen jaar en de verwachting voor komend jaar, peildatum oktober 2021, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=926)

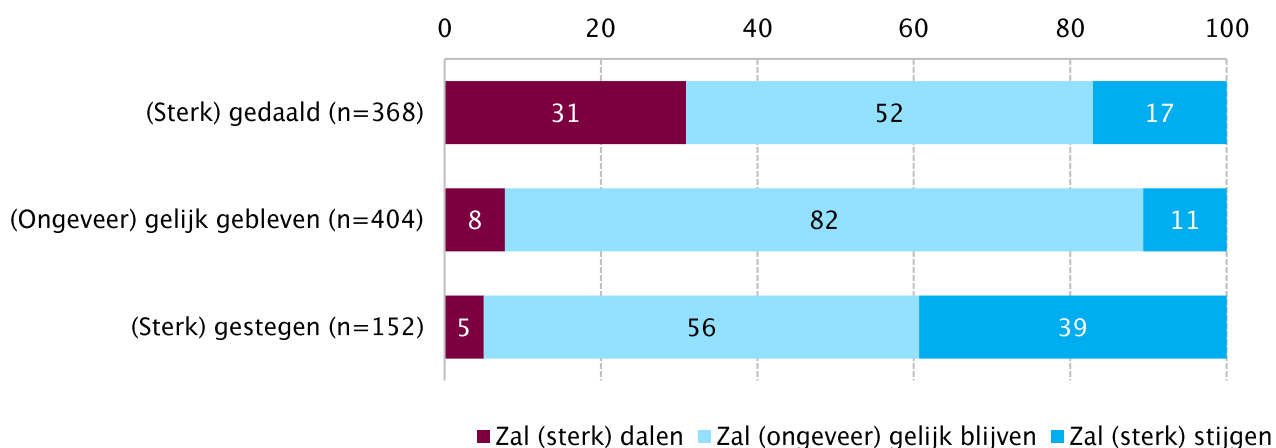

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Van de verenigingen met ledenstijging (16%) heeft ongeveer één op de drie een groei van 5 tot 10 procent (32%) en één op de drie een groei van 10 tot 20 procent (35%) van het ledenbestand doorgemaakt. Een kwart van deze verenigingen (27%) heeft meer dan 20 procent van het ledenbestand aan groei doorgemaakt. Met name grote verenigingen (>250 leden, 25%) en overige buitensportverenigingen (o.a. paardensport, wielersport, atletiek, jeu de boules, 21%) hebben een ledenstijging doorgemaakt.

18 procent van de verenigingen verwacht komend jaar een (verdere) groei van het ledenbestand (niet in figuur). 16 procent verwacht komend jaar een (verdere) krimp van het ledenbestand (figuur 3.16). Ten opzichte van het najaar van 2021 is het aandeel verenigingen dat een stijging van het aantal leden verwacht, gedaald (toen 29%). Ook is ten opzichte van het najaar van 2021 het aandeel verenigingen met ledendaling én dat een verdere ledendaling verwacht, gestegen (van 16% in het najaar van 2021 naar 31% in de zomer van 2022) (figuur 3.15). 17 procent van de verenigingen met ledendaling verwacht komend jaar te groeien.

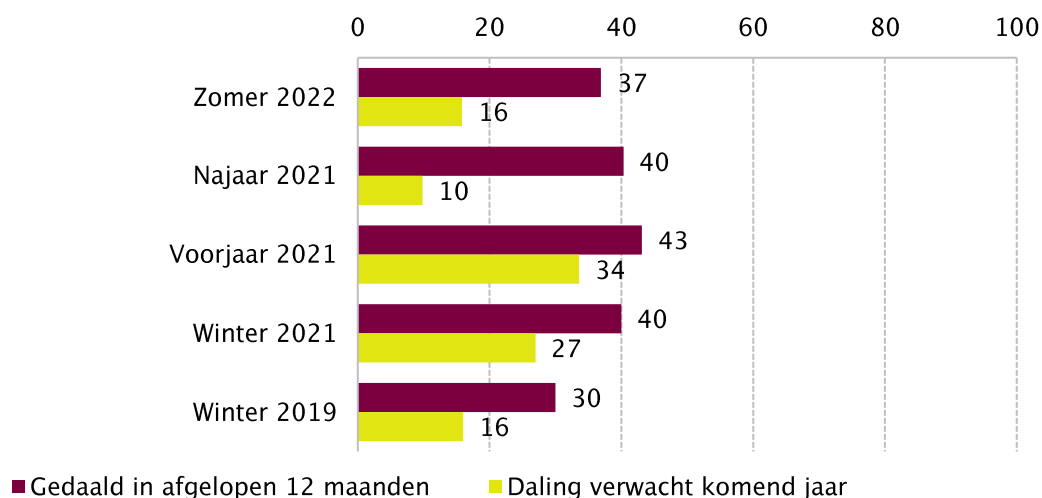
Figuur 3.15 Verwachte ontwikkeling van het ledental bij sportverenigingen, afgezet tegen de ontwikkeling van het ledenbestand in het afgelopen jaar, peildatum september 2022 (in procenten, n=926)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Vergeleken met een meting vóór de coronacrisis (in de winter van 2018/2019) is het aandeel verenigingen met ledendaling toegenomen (van 30% in 2019 naar 37% in 2022) (figuur 3.16). Hoewel het aandeel verenigingen met ledendaling in het afgelopen jaar licht is afgenomen, is het aandeel verenigingen dat een ledendaling verwacht, toegenomen in vergelijking met het najaar van 2021 (van 10% in het najaar van 2021 naar 16% in de zomer van 2022). Dit lijkt te betekenen dat verenigingen negatiever zijn over de toekomst wat betreft hun ledenontwikkeling.

Figuur 3.16 Ontwikkeling van het ledental bij sportverenigingen in het afgelopen jaar en de verwachting voor komend jaar, zomer 2022 (n=926), najaar 2021 (n=1.046), februari 2021 (n=549), winter 2018/2019 (n=442) (in procenten)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022, oktober 2021, februari 2021, winter 2018/2019.

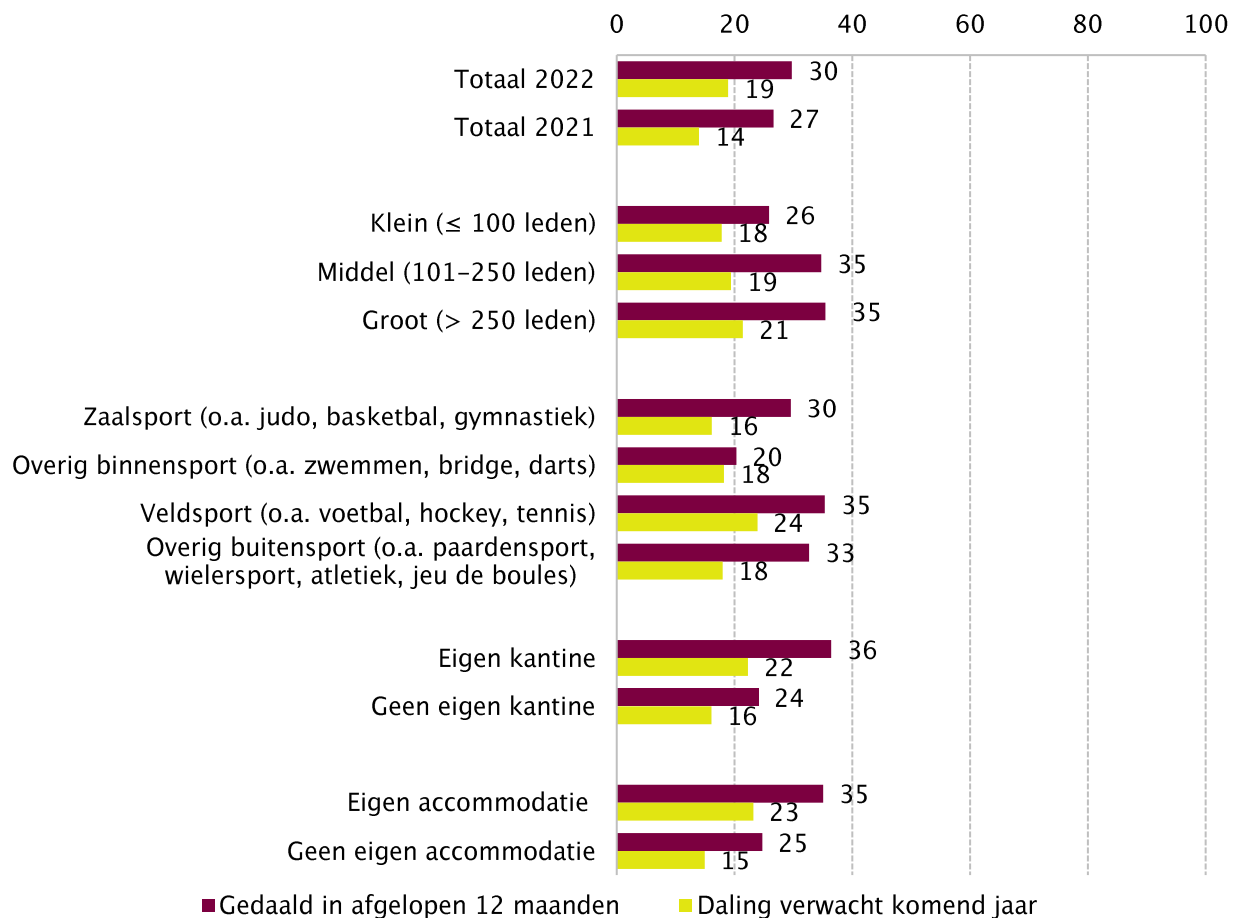
Gevolgen voor het aantal vrijwilligers en kaderleden

Ruim een derde van de verenigingen (32%) beschikt momenteel over (veel) te weinig vrijwilligers en/of kader. Dit zijn voornamelijk veldsportverenigingen (45%), grote verenigingen (> 250 leden, 43%) en middelgrote verenigingen (101-250 leden, 43%). Verenigingen geven voornamelijk aan een tekort aan vrijwilligers en/of kaderleden te ervaren bij het uitvoeren van bestuursfuncties en op het gebied van trainers/coaches.

Bij drie op de tien verenigingen (30%) is het aantal vrijwilligers in de afgelopen twaalf maanden (sterk) gedaald (figuur 3.17). Bij twee derde (66%) is het aantal vrijwilligers gelijk gebleven en bij 3 procent is het (sterk) gestegen. Het aandeel verenigingen waar het aantal vrijwilligers het afgelopen jaar is gedaald, is licht gestegen ten opzichte van de meting in het najaar van 2021. Toen gaf 27 procent van de verenigingen dit aan. Dit was toen al een verdubbeling ten opzichte van het voorjaar van 2021, toen 12 procent dit aangaf. De daling van het aantal vrijwilligers lijkt dus door te zetten.

Verenigingen met een eigen kantine (36%), veldsportverenigingen (35%), grote verenigingen (> 250 leden, 35%), middelgrote verenigingen (101-250 leden, 35%) en verenigingen met een eigen accommodatie (35%) hebben het vaakst met een daling van het aantal vrijwilligers te maken. Verenigingen waar het aantal vrijwilligers daalt, zijn vaker somber over hun toekomst (23%) dan verenigingen waar het aantal vrijwilligers gelijk is gebleven (16%) of (sterk) is gestegen (7%).

Figuur 3.17 Ontwikkeling van het aantal vrijwilligers bij sportverenigingen in het afgelopen jaar en de verwachting voor komend jaar, peildatum september 2022, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=926)

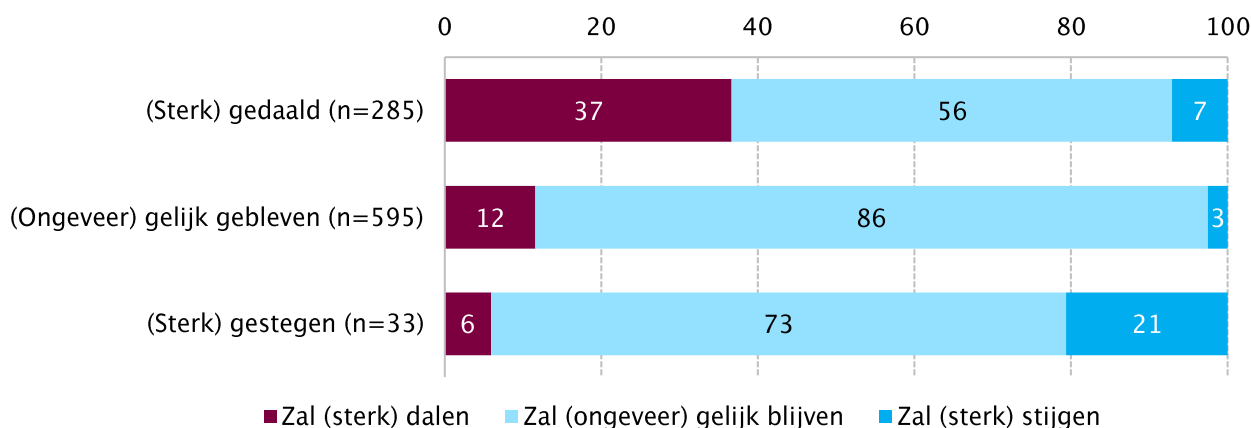

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Twee op de tien verenigingen (19%) verwachten komend jaar een (verdere) (sterke) daling van het aantal vrijwilligers (figuur 3.17). Dit geldt voornamelijk voor veldsportverenigingen (24%), verenigingen met een eigen accommodatie (23%), verenigingen met een eigen kantine (22%) en grotere verenigingen (> 100 leden, 21%). Verenigingen met (veel) te weinig vrijwilligers verwachten vaker een verdere daling van het aantal vrijwilligers.

5 procent van de verenigingen verwacht komend jaar een stijging van het aantal vrijwilligers. Dit is een halvering ten opzichte van het najaar van 2021 (10%). Van de verenigingen met een daling van het aantal vrijwilligers verwacht 7 procent dat het aantal vrijwilligers het komende jaar zal stijgen (figuur 3.18). Dit is een halvering ten opzichte van het najaar van 2021 (14%). Vier op de tien verenigingen met een daling (37%) verwachten het komende jaar een verdere daling (in het najaar van 2021 was dit 29%).

Figuur 3.18 Verwachte ontwikkeling van het aantal vrijwilligers/kaderleden bij sportverenigingen, afgezet tegen de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers/kaderleden in het afgelopen jaar, peildatum september 2022 (in procenten, n=926)

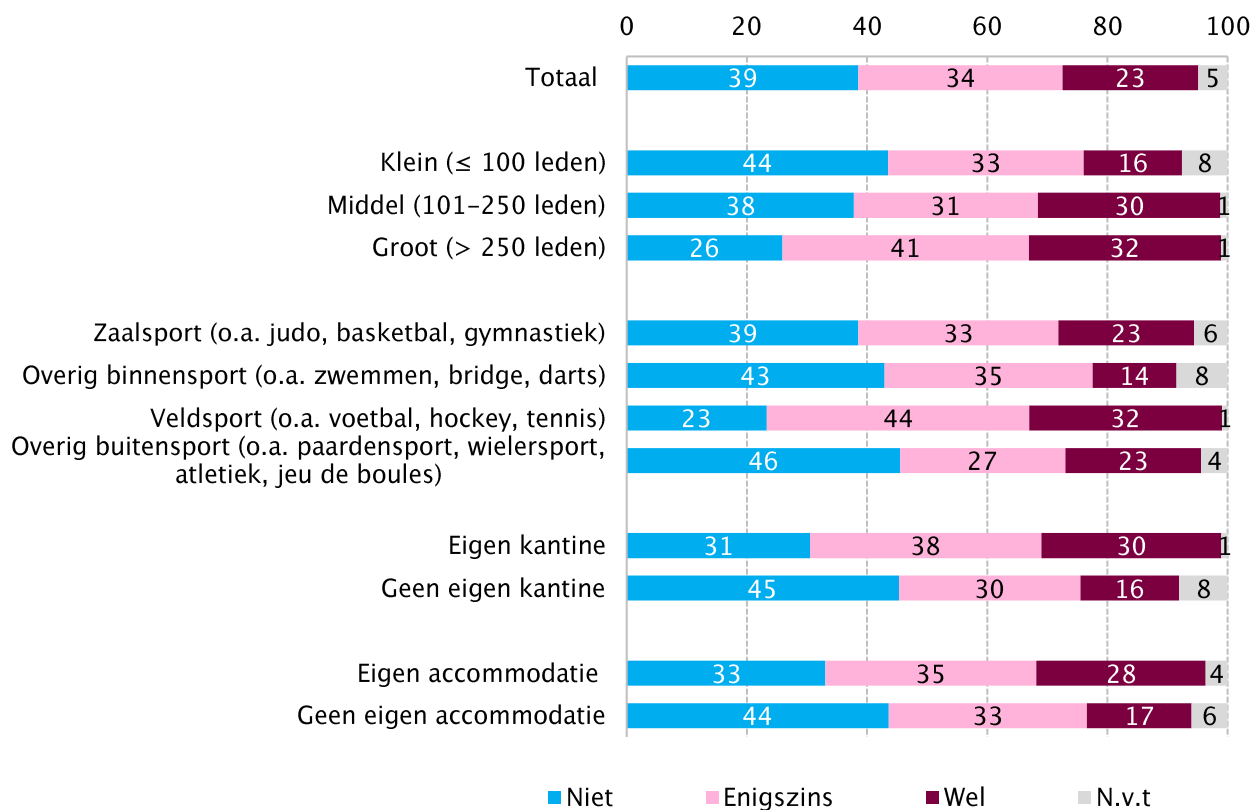
Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Werkdruk vrijwilligers

Ongeveer een kwart van de verenigingen (23%) ervaart een te hoge werkdruk voor vrijwilligers (figuur 3.19). Dit zijn met name veldsportverenigingen (o.a. voetbal, hockey, tennis, 32%), grote verenigingen (> 250 leden, 32%), middelgrote verenigingen (101-250 leden, 32%) en verenigingen met een eigen kantine (30%). Ook zijn het met name de verenigingen waarbij het aantal vrijwilligers het afgelopen jaar (sterk) is gedaald (43%) en de verenigingen die aangeven over (veel) te weinig vrijwilligers/kader te beschikken.

Ongeveer drie op de tien verenigingen (29%) geven aan dat de coronacrisis een (sterke) invloed heeft gehad op de werkdruk voor vrijwilligers. De werkdruk is (sterk) gestegen. Voor ongeveer de helft (54%) is deze (ongeveer) gelijk gebleven en voor één op de tien (11%) is deze (sterk) afgenomen.

Figuur 3.19 Aandeel verenigingen met een te hoge werkdruk voor vrijwilligers, peildatum september 2022, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=926)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

